

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЄВОГО СПІЛКУВАННЯ УКРАЇНЦІВ І КИТАЙЦІВ

Остапенко Злата

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
навчально-наукового інституту філології і журналістики
Державного закладу «Луганський національний університет
Імені Тараса Шевченка»*

Науковий керівник:

Кравченко Маргарита

*кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри української мови
Державного закладу «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава*

Наразі все більше й більше людей цікавляться культурами різних народів, задаючись питаннями: як вони поводять себе в повсякденному житті, які звички використовують і найголовніше – які особливості їхнього спілкування.

Спробуймо проаналізувати особливості мовленнєвого спілкування українців і китайців, знайдемо схожі й відмінні риси.

Термін міжкультурна комунікація був уведений у науковий обіг Г. Трейгером та Е. Холлом. Міжкультурна комунікація – комунікація між представниками окремих культур. Це обмін інформацією, почуттями, думками представників різних культур. Трапляється в бізнесі, туризмі, спорті, особистих контактах, науковому й освітньому середовищі. Тобто, можемо сказати, що міжкультурна комунікація – взаємодія з представниками інших культур. Цій проблемі присвячено накові праці українських науковців. Так, В. Загороднова розглядає ключові проблеми міжкультурної комунікації, аналізує практичні компоненти й принципи побудови міжкультурного діалогу, принципи взаємодії культур і механізми їхнього функціонування, різні види вербальних і невербальних перешкод, а також пропонує шляхи врегулювання міжкультурних конфузів і конфліктів [1]. Д. Костенко аналізує сутність поняття «міжкультурна компетентність» й визначає її елементи як основу власної комунікативної поведінки, наголошує на соціокультурному значенні міжкультурної комунікації в сучасному світі [3]. В. Манакін розглядає основні поняття міжкультурної

комунікації, міжкультурні розбіжності, які віддзеркалюються в різних мовних картинах світу, [4].

Сьогодні ця тема досить актуальна, адже все більше людей подорожують, знайомляться з історією й представниками різних країн, а знати, як правильно спілкуватися з іноземцями, – це дуже корисна навичка, яка може допомогти як у повсякденному житті, так і в ділових відносинах. Дипломатія, економіка, освіта – ці сфери особливо вимагають повного занурення в традиції й особливості мовленнєвого спілкування тієї чи іншої країни, якщо хочеться побудувати дійсно тісні зв'язки та продемонструвати свій професіоналізм.

За основу дослідження міжкультурної комунікації обрано саме Україну й Китай, адже в контексті сучасної співпраці їхній контакт стає міцнішим, розвиненішим, а університетські проекти сприяють збільшенню багатьох програм обміну між цими двома країнами.

На шляху до комфортної комунікації першим кроком, на нашу думку, повинне бути знання культурних цінностей, зокрема їх особливостей. Китайська культура має давнє коріння й побудована на філософських школах і конфуціанстві, у той час як українська культура основана на відкритості й рівності. Китайці поважають статус співрозмовника й мають чітку межу між буденним спілкуванням з друзями й обережністю з родиною. Українці ж полюбують прямою й індивідуальністю у своїх висловлюваннях.

Перейдімо до вербальної комунікації. Китайська культура приділяє велику увагу етикету й церемоніалу. Для китайців важливий сам процес, його деталі й дотримання традицій, а не лише кінцевий результат. На відміну від європейців, які більше зосереджуються на досягненні мети, китайці підкреслюють значення кожного етапу.

Однією з ключових культурних норм китайців є концепція «збереження обличчя» [5]. Наприклад, якщо людина запрошує друзів або колег до ресторану, вона неодмінно сплачує рахунок сама, незважаючи на заперечення гостей. А якщо компанія вирішує піти разом, то між гостями може виникнути справжнє змагання за право заплатити за всіх. Деякі навіть йдуть до каси потай, щоб оплатити рахунок до моменту розрахунку, викликаючи хвилю протестів з боку інших.

Ще однією особливістю є спосіб реагування на похвалу й подяку. Китайці зазвичай не приймають компліменти прямо, а замість слів вдячності можуть заперечувати свою заслугу або применшувати її значення. Це не просто скромність, а традиційна форма ввічливості, яка поширюється навіть на спілкування зі знайомими, а не лише на офіційні заходи. Ця культурна поведінка підкреслює повагу до соціальних норм і традицій, створюючи унікальну атмосферу ввічливості й церемоніальності в китайському суспільстві. Китайці більш м'які й у запереченнях: у

більшості випадків неможливо почути від них «мені це не подобається». У розмові вони завжди намагаються максимально не образити співрозмовника. Українці ж прямолінійні, люблять відкрито показувати емоції й почуття і досить часто жартують.

Щодо невербальної комунікації. Вона суттєво відрізняється між представниками двох різних культур. У китайській культурі, наприклад, рукостискання не є традиційним жестом привітання, а прийшло із Заходу. Тому китайці уникають надмірної сили під час потиску руки, оскільки міцне стискання може бути сприйняте як агресивний жест або спроба домінувати. Найкраще використовувати легке, доброзичливе рукостискання, яке супроводжується усмішкою [2]. Також важливо пам'ятати, що китайці не схиляють голову під час цього жесту, як це роблять у деяких інших культурах.

Жестикуляцію в спілкуванні китайці використовують стримано. Надмірна активність рук з боку співрозмовника може навіть збити їх з пантелику або здатися ознакою нервозності чи роздратування. В українців усе навпаки: вони активно жестикулюють, що додає більшій емоційної забарвленості мовленню, і можуть тримати прямий зоровий контакт, на відміну від китайців, які вважають такий прояв неповагою.

І найголовнішою перешкодою в спілкуванні, на нашу думку, є мовний бар'єр, який часто є головною причиною непорозуміння. Українська мова багата на фразеологізми, які зараз активно використовують під час мовлення. Їх переклад китайською може бути дещо важким, а китайці сприймуть його дослівно. Китайська мова насичена символізмами й різноманітністю вимови одного й того ж, як здавалося, слова. Тому ці особливості не варто ігнорувати, а краще ставитись до них з обережністю.

Та всі перешкоди, описані вище, можна подолати, детальніше ознайомившись з китайською культурою спілкування, її особливостями й вивчивши етикетні фрази, які допоможуть налагодити спілкування. Повага, увага до деталей і вміння слухати співрозмовника стануть найкращими допоміжними засобами на шляху знайомства з будь-якою країною та її представниками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загороднова В. Ф. Основи міжкультурної комунікації : навч. посібник. Бердянськ : БДПУ, 2018. 314 с.
2. Китайський діловий етикет: як успішно провести переговори. URL : <https://uteka.ua/ua/publication/news-14-delovye-novosti-36-kitajskij-delovoj-etiket-kak-uspeshno-provesti-peregovory>

3. Костенко Д. В. Міжкультурна комунікація у сучасному світі. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка : зб. наук. праць. № 30, 2018 р. С. 80–85.
4. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навчальний посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 288 с.
5. Як спілкуватися з китайцем. URL : <https://yak.koshachek.com/articles/spilkuvatisja-z-kitajcem-jak.html>